

CS. FODOR BÉLA

MADÁCH-DÍJAT KAPOTT A BALASSI BÁLINT KÖNYVTÁR

Beszélgetés Molnár Éva intézményigazgatóval

A figyelmes – az apróságokra is fogékony, jelen esetben az impresszumra is rátekintő – olvasók már régóta tudják, tudhatják, hogy a Palócföld, az idén éppen 70. évfolyamában járó irodalmi, művészeti és közéleti folyóirat már esztendők óta a salgótarjáni székhelyű Balassi Bálint Könyvtár kiadásában jelenik meg. A lap Nógrád vármegye Madách-díjasa, korábban megkapta már Salgótarján Pro Urbe-díját, és a Nógrád Megyei Értéktár „Nógrádikum”-a címmel is rendelkezik. Az 1964-ben – a tragédiaköltő halálának századik évfordulóján – kibontakozott legújabb kori Madách-kultusz részeként minden januárban – az író születésnapjának tiszteletére rendezett balassagyarmati ünnepségen – kiosztják a róla elnevezett rangos elismeréseket is. Az idén a díjazottak egyike a Palócföld kiadója, a Balassi Bálint Könyvtár volt. E jeles alkalom, illetve kitüntetés apropóján beszélgettünk Molnár Évával, az intézmény igazgatójával.

Ha már szó esett róla, folytassuk is a Palócfölddel. Mit jelent a kiadói szerep Ön, illetve a könyvtár számára?

A kérdés ilyenén megfogalmazását azért tartom helytállónak, mert van némi különbség az intézmény és az én személyes viszonyulásom között, tekintve, hogy a könyvtár már az én igazgatóvá való kinevezésem előtt is – sok évtizeden át, mondhatni, a kezdetektől fogva – nagy szerepet játszott a lap szerkesztésében, megjelenítésében. Emlékszem azokra az időkre, amikor fiatal értelmiségiként nagy tisztelettel viseltem mindazok iránt, akik közéleti emberekként, szerkesztőként, szerzőként körülvették a Palócföldet. Értelemszerűen kifejezetten szorosnak mondható a kapcsolatom a Palócfölddel, amióta a könyvtár vezetésének élére kerültem, s érzem a felelősséget a szerkesztőség személyi összetétele, a rendszeres megjelenés anyagi hátterének megteremtése, az egyes lapszámok tartalma, illetve terjesztése, népszerűsítése területén. Jó érzéssel tölt el, hogy vidéki folyóiratként

ilyen hosszú időn át sikerült olykor évi hat, máskor csak két alkalommal, de folyamatosan megjelentetni a Palócföldet. Kifejezetten büszke vagyok a 2023-as esztendőre, amely során – mint közismert – egyrészt Petőfi Sándor, másrészt Madách Imre születésének 200. évfordulójára emlékeztünk, s a tiszteletadás folyamatából – szerintem, szerintünk – a Palócföld is méltó módon vette ki a részét. Mindkét zseniális alkotót, illetve munkásságát egy-egy bővített lapszám keretében elevenítettük meg. Úgy érzem, sikerült eredményesen együttműködni a jubiláns számok szerkesztőivel, két nagy tudású, rendkívül tájékozott emberrel, dr. Praznovszky Mihállyal – aki a korábbi években több alkalommal is volt a lap főszerkesztője – és dr. Fűzfa Balázssal, aki vendégszerkesztőként először kapcsolódott be közös munkánkba. Az általuk készített lapszámok bemutatóin kiadóként nemcsak elégedett, de boldog is voltam. Annál is inkább, mert sokan fordultak hozzám is elismeréssel, gratulációval. Az idei év is nagyon fontos számunkra, hiszen a 70. évfolyamában jár a lap, s ezt az évfordulót is törekszünk tanulságossá, emlékezetessé tenni. Hiszem, hogy sikerülni fog, mert szakmailag és emberileg ezúttal is jó kezében van a szerkesztés.

A következőkben most már tényleg essék szó a könyvtár Madách-díjáról, amibe a kultúrafogyasztók ama része nevében – amelyikhez jómagam is tartozom mint rendszeres olvasó és használó – mindenekelőtt szívből gratulálok. Sokan gondolják, gondoljuk úgy, hogy az intézmény a szakmai munka, a város és a vármegye közéletében való aktív részvétel okán megérdemelten kapta meg ezt az elismerést, és jogosan gyarapodott egy újabb címmel. Úgy tudom, Ön és munkatársai számára mintegy mottóként szolgálnak a nógrádi kötődésű 16. századi költő – akinek nevét 1949-ben vette fel az intézmény – Egy katonának című versének alábbi sorai: „Az jó hírért, névért s az szép tisztességért ők mindent hátra hadnak, / Emberségből példát, vitézségből formát mindeneknek ők adnak...” Hogyan vonatkoztatják önmagukra e gondolatot manapság, egy teljesen kicserélődött, folyamatosan és szélvészgyorsan, ki tudja, milyen irányban változó világban?

Erről az idézetről mindig az jut eszembe, hogy a mi könyvtárunknak már sokszor voltak olyan nehéz pillanatai, időszakai, amikor valóban a kitartó, szívós magatartás, a stratégiai gondolkodás, a jó taktikai érzék kellett ahhoz, hogy átvészeljük a nehézségeket. Alkalmasint szembe kellett néznünk a könyvtáros szakma méltatlan alulértékelttségével is mind erkölcsi, mind anyagi oldalról. Számunkra mégis mindig az emberség, a tisztesség maradt meg zsinórmértékként. Ami tőlünk telik, mindent megteszünk a „jó hírért”.

*Balról jobbra: Rideg Zsoltné gazdasági ügyintéző; Molnár Éva igazgató;
Nagy Mónika igazgatóhelyettes; Ferik Ibolya osztályvezető*

Mit jelent személy szerint Önnek és a könyvtárnak a Madách-kultusz, a nógrádi lét?

Abból kell kiindulni, hogy az alkotó fő művét, *Az ember tragédiáját* minél több embernek ismernie kell, s ennek érdekében a magunk módján mindent meg is kell tennünk. Annál is inkább, mert Madách mondandójának megértéséhez mindekelőt olvasni kell a művet, el kell menni szülő- és nyughelyére, Alsósztrégovára, meg kell látogatni a kastély Oroszlánbarlangját, s minél több Madáchcsal kapcsolatos előadást kell meghallgatni. Csak ezen feltételek teljesülése mellett lehetünk igazán büszke szószólói ennek az itt született, világméreteken is elismert értéknek, amelyet a *Tragédia* képvisel. Ami pedig a nógrádi mivoltunkat illeti, arra is büszkének kell lennünk. Én mindig itt éltem, sokáig egy kis mátraalji faluban, egy jó ideje már Salgótarjánban. Amikor egyetemre jártam, az egyik professzor felfedezte beszédemben a palócságot, amit én soha nem szégyelltem, sőt...

Mit érzett, mit mondott a színpadon, amikor átvette a díjat?

Mindenekelőtt boldogságot és elégedettséget éreztem. A nagyközönség előtti szép laudáció szövegét hallgatva kollégáimra is gondoltam, és róluk is beszéltem. Azokról a munkatársaimról, akik minden időben kéz a kézben végzik az értékőrzést, -teremtést és -továbbadást... Beszéltem a színpadon arról is, hogy a magyar könyvtáraknak mennyi nehézséget kellett átélniük évszázadok során. Mátyás király Corvinái, a Festicsek, a ferencesek vagy éppen a sárospataki, a debreceni református kollégiumok gyűjteményei szép példái a könyvtárak és a könyvtárosok lelkes, kitartó munkájának. Azt is megfogalmaztam, hogy könyvtárunk minden bizonnyal jó úton jár, és ezen az úton kell továbbmennünk a jövőben is.

Hogyan reagált a kollektíva az elismerésre?

Miután mi, vezetők is hangsúlyoztuk, hogy ez a díj közös munkánk gyümölcse, jó volt látni, érzékelni, hogy valamennyi kollégánk őszinte örömmel fogadta, kezelte ezt a kitüntetést. Annál is inkább, mert ritkán adódik lehetőség ilyen közös élményt átélni. Hálásak vagyunk azoknak, akiknek eszébe jutott a könyvtárunk.

Milyen felelősséggel jár ez a díj a jövőbeni munkájukra nézve?

Természetesen – mint minden kitüntetés – pozitív irányba motiválja tevékenységünket. Nemcsak a madáchi örökség megőrzése, feltárása és továbbadása okán, hanem minden kulturális érték vonatkozásában is. Eddig megszerzett tudásunkkal, tapasztalatainkkal jól kell sáfárkodnunk. A jövőben még kevésbé lehetünk felületesekek, sokkal megfontoltabban kell végeznünk egyébként is egyre összetettebbé váló, több és rendszerezettebb információt igénylő munkánkat. Ez bizony alaposan feladja a leckét nekünk is, annál is inkább, mert egyre magasabb a könyvtárban dolgozók átlagéletkora.

Ön szerint milyen szerepet tölt be manapság az olvasás az emberek életében?

A statisztikai számok azt mutatják, hogy még mindig nagy jelentőséget képvisel. Örömteli, hogy a könyvtár látogatottsága töretlen. Persze előfordulnak hullámvölgyek, mélypontok, például a felújításból adódó átszervezések, az energiaválság okozta korlátozó intézkedések nyomán. De aki szeret olvasni, aki megszokta ennek a semmi mással nem pótolható élménynek a hatását, az továbbra is ragaszkodik hozzá.

Hogyan reagált, reagál a könyvtár a digitális változásokra?

Igyekezünk és a továbbiakban is igyekszünk elébe menni az újdonságoknak. Amikor ezek az említett változások még csak kopogtattak az ajtón, mi már azon kezdtünk gondolkodni, hogy miként tudnánk ezeket a módosulásokat könyvtári nyelvre lefordítani. Olykor túlságosan is bátrak, sőt talán vakmerőek is voltunk, de megértte. A dokumentumállományunk ma már száz százalékban feltártnak, adatbázisaink, moduljaink korszerűnek mondhatók. Látogatóink nemcsak meg tapasztalják változáskövető magatartásunkat, hanem igényeik szerint meg is tanulhatják azt. A könyvtár kiemelt társadalmi hasznosságát jól példázzák internetes tanfolyamaink vagy az úgynevezett gondosóra-projektjeink.

Milyen viszonyt ápolnak a fiatalokkal, az ifjúsággal?

A felnövekvő nemzedék a legnagyobb kritikuskunk. Ugyanakkor véleményünkkel, javaslataikkal sokat tudnak segíteni. Elmondják például, hogy szeretik a képregényeket, jó néven veszik, ha a könyvtár nyitott, odafigyel rájuk. Véleményük figyelembevételével alakítottuk ki a könyvtárban a PontNekedPont szolgáltatási teret. Itt, úgymond, könyves környezetben társasjátékok, online felületek várják őket. Még Xbox Game Pass program is rendelkezésükre áll. A kisebbekkel – akik mindenért nagyon hálásak – könnyebb a munkatársak dolga. Boldogok, hogy könyvtári olvasójegyük van, örülnek, hogy szép helyen kedves emberek között lehetnek.

Nógrád vármegyében sok a kistélepülés. Velük milyen a kapcsolatuk?

A kistélepülések ellátása nagy büszkeségünk. A Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer (KSZR) módszertani, segítő, építő munkája országosan is kiemelkedőnek tekinthető. Jellemző, hogy 125 kistélepülésből 123 ennek a mechanizmusnak a tagja. Tehát a döntő többség gondolja úgy, hogy a Balassi Könyvtár egy olyan rendszert működtet, amelyhez érdemes csatlakozni, hasznos a felkínált szolgáltatásokat kiaknázni. Engem is jó érzéssel tölt el, ha a megyében vidéki helységekbe mehetek, mert nagyon sokat tanulok ezekből a találkozásokból. Az összefogás szemlélete, a tenni akarás, „a kevésből is hozzuk ki a legtöbbet”-szemlélet igazán példaértékű. Évekkel ezelőtt, a könyvtárba kerülésemkor a módszertani osztályon dolgoztam, s főként a kistélepülésekkel kellett foglalkoznom. Nagyon élveztem ezt a munkát. Elbűvöltek az ott élő dolgos, tisztaszívű, segíteni akaró emberek. Bár sokfelé jártam az országban, soha nem gondolkodtam azon, hogy máshová költözsem...

Köszönöm a válaszokat, és további sok sikert kívánok lapunk kiadójának!